Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
MACIEJ SZPUNAR
esitatud 14. jaanuaril 2021 [1]

Kohtuasi C-762/19

SIA „CV-Online Latvia“
versus
SIA „Melons“

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija (Riia regionaalse kohtu tsiviilkolleegium, Läti))

Eelotsusetaotlus – Andmebaaside õiguskaitse – Direktiiv 96/9/EÜ – Artikkel 7 – Andmebaaside tegijate *sui generis* õigus – Kolmandatele isikutele kehtiv keeld ilma tegija nõusolekuta „teha väljavõtteid“ andmebaasi kogu sisust või selle olulisest osast või seda „taaskasutada“ – Veebisaidil kättesaadav andmebaas – Otsingumootori käitaja kuvatud hüperlink, mis suunab sellele veebisaidile, või metasildid, mis sisaldavad andmebaasis toodud teavet

Sissejuhatus

1. Intellektuaalomandi õiguste seas on andmebaase kaitsev *sui generis* õigus üks uusimaid. Sellele pani aluse digiteerimine ja Interneti kasutuselevõtt. Kuna digiteerimise tõttu on kättesaadava teabe hulk märkimisväärselt suurenenud, on muutunud eriti oluliseks ja seega ka majanduslikult kasulikuks selle teabe korrastamine võrgus kättesaadavatesse andmebaasidesse. Samal ajal on digitaalkeskkonnas eriti kerge andmebaasi sisust täiusliku kvaliteediga koopiaid teha, ilma et see nõuaks olulisi kulusid, ja nii teiste jõupingutustest ebaõiglaselt kasu lõigata. Seetõttu on võetud liidu õiguses kasutusele kaitsemehhanism.

2. On küll tõsi, et liikmesriikide õiguses kohaldatakse andmebaasidele autoriõiguse kaitset. Ent selle kaitse puhul on tavaliselt nõutav, et andmete valik või paigutus oleks teataval määral originaalne. Selleks et andmebaasist oleks abi, peab see aga olema võimalikult ammendav ja olenevalt andmete tüübist peavad need olema seatud asjakohasesse – st tähestikulisse, kronoloogilisse või muusse – järjestusse, et otsitavaid andmeid oleks lihtne üles leida, sest just see on andmebaaside peamine eesmärk. Sellest tulenevalt ei saa enamikul juhtudel andmebaasi elementide valik ega ka nende paigutus olla originaalne. [2] Seejuures, kuigi autoriõiguse kaitset saab kohaldada andmebaasi struktuurile, ei ole seda võimalik kohaldada selle sisule, välja arvatud juhul kui sisu ise on originaalne.

[1] Algkeel: prantsuse.

[2] Vt eelkõige Derclaye, E., *The Legal Protection of Databases: A Comparative Analysis*, Edward Elgar Publishing, Cheltenham, 2008, lk-d 44–47.

3. Kuna tekkis vajadus muu kaitse kui üksnes autoriõiguse kaitse järele, sündis liidu õiguses andmebaase kaitsev *sui generis* õigus. Autoriõigusega kaasneva õigusega [3] sageli samaks peetava *sui generis* õiguse eesmärk on kaitsta investeeringuid, mis andmebaasi tegija on teinud andmebaasi andmete omandamiseks, kontrollimiseks või esitamiseks. *Sui generis* õiguse puhul, mis jääb intellektuaalomandi õiguse ja kõlvatu konkurentsi õiguse vahelisele piirile, [4] tuleb ettevaatlikult tasakaalustada ühelt poolt andmebaaside tegijate seaduslikud huvid nende tehtud investeeringute tasa teenimise võimaluste kaitsmisel ning teiselt poolt kasutajate ja nende andmebaaside tegijate konkurentide huvid töötlemata teabega tutvumisel ning sellele teabele rajanevate uuenduslike toodete loomisel.

4. Käesolevas kohtuasjas, mis niisugust tasakaalustamist puudutab, vastanduvad andmebaasi (mis praegusel juhul hõlmab tööpakkumisi) tegija ja sisu veebipõhine vahendaja, kes võimaldab tutvuda andmebaasis sisalduvate pakkumistega teistel veebisaitidel. [5] Eelkõige on oluline teada, kas Euroopa Kohtu esitatud lahendus, mis käsitleb metaotsingumootoreid, [6] on praegusel juhul ülekantav. Samuti annab praegune kohtuasi võimaluse arendada ja viimistleda seda lahendust, pidades silmas konkurentsieeskirju, eriti neid, mis käsitlevad kõlvatut konkurentsi ning turgu valitseva seisundi kuritarvitamist.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

5. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 1996. aasta direktiivi 96/9/EÜ, andmebaaside õiguskaitse kohta [7] artikli 1 lõigetes 1 ja 2 on sätestatud:

„1. Käesolev direktiiv käsitleb ükskõik millises vormis andmebaaside õiguskaitset.

2. Andmebaas käesoleva direktiivi tähenduses on süstemaatiliselt või metoodiliselt korrastatud iseseisvate teoste, andmete või muu materjali kogu, mis on individuaalselt kättesaadav elektrooniliste või muude vahendite abil.“

6. Selle direktiivi III peatüki „*Sui generis* õigus“ artiklis 7 on sätestatud:

„1. Liikmesriigid sätestavad andmebaasi tegija õiguse keelata andmebaasi kogu sisust või kvantiteedilt või kvaliteedilt olulisest osast väljavõtte tegemist ja/või selle taaskasutamist, kui selle andmebaasi sisu kogumiseks, kontrollimiseks või esitamiseks on tehtud kvalitatiivselt ja/või kvantitatiivselt oluline investeering.

2. Käesolevas peatükis kasutatakse järgmisi mõisteid:

a) väljavõtte tegemine – andmebaasi kogu sisu või selle olulise osa mis tahes viisil või mis tahes vormis ajutine või alaline ülekandmine teise väljendusvormi;

[3] Vt Derclaye, E., *op. cit.*, lk 53 ja 54.

[4] Vt Derclaye, E., *op. cit.*, lk 53.

[5] Vt käesoleva ettepaneku punkt 25.

[6] 19. detsembri 2013. aasta kohtuotsus Innoweb (C-202/12, edaspidi „kohtuotsus Innoweb“, EU:C:2013:850).

[7] EÜT 1996, L 77, lk 20; ELT eriväljaanne 13/15, lk 459.

b) taaskasutamine – andmebaasi kogu sisu või selle olulise osa kättesaadavaks tegemine üldsusele kas koopiate levitamise, rentimise, sidusliini kaudu edastamise või muul viisil ülekandmise teel. Pärast andmebaasi koopia esmamüüki [liidus] õiguste valdaja poolt või tema nõusolekul lõpeb õigus kontrollida selle koopia edasimüüki [liidus].

[…]

5. Andmebaasi sisuks olevatest mitteolulistest osadest korduv ja süstemaatiline väljavõtete tegemine ja/või nende taaskasutamine, mis võib viia andmebaasi tavapärase kasutamisega vastuolus olevate tegudeni või kahjustada põhjendamatult andmebaasi tegija seaduslikke huve, ei ole lubatud."

7. Lõpetuseks on nimetatud direktiivi artiklis 13 sätestatud:

„Käesoleva direktiivi sätted ei mõjuta sätteid, mis käsitlevad eriti […] konkurentsi piiravat tegevust ja kõlvatut konkurentsi käsitlevaid seadusi […]".

Läti õigus

8. Direktiivi 96/9 sätted, mis käsitlevad *sui generis* õigust, on üle võetud Läti õigusesse 6. aprilli 2000. aasta autoriõiguse seaduse (Autortiesību likums),[8] mida on muudetud 22. aprilli 2004. aasta seadusega,[9] artiklitesse 57–62.

Asjaolud, menetlus ja eelotsuse küsimused

9. Läti õiguse alusel tegutsev äriühing SIA CV-Online Latvia (edaspidi „CV-Online") kasutab veebisaiti CV.lv. See veebisait sisaldab andmebaasi, mida arendab ja uuendab regulaarselt CV-Online ja mis hõlmab tööandjate avaldatud töökuulutusi.

10. Seejuures kasutab veebisait CV.lv metasilte (*meta tags*) mikroandmete (*microdata*) tüüpi, mis on kooskõlas sõnavaraga, mille on välja kujundanud nelja peamise veebipõhise otsingumootori konsortsium Schema.org.[10] Need sildid ei ole nähtavad CV-Online'i veebilehekülje avamisel. Nende abil saavad Interneti otsingumootorid iga lehekülje sisu paremini tuvastada, et seda õigesti indekseerida. See määrab lehekülje paiknemise otsingumootori abil tehtud otsingu tulemuste hulgas. CV-Online'i veebisaidil sisaldavad need metasildid kõikide andmebaasis toodud töökuulutuste puhul järgmisi võtmesõnu: „ametinimetus", „ettevõtte nimi", „töökoha asukoht" ja „kuulutuse avaldamise kuupäev".

11. SIA Melons, kes on samuti Läti õiguse alusel tegutsev äriühing, kasutab veebisaiti KurDarbs.lv, mis on töökuulutustele spetsialiseerunud otsingumootor. Selle otsingumootori abil on võimalik otsida pakkumisi paljudelt töökuulutusi sisaldavatelt veebisaitidelt, kasutades eri kriteeriume, sh töökoha tüüp ja asukoht. Veebisait KurDarbs.lv suunab kasutajad hüperlingi kaudu veebisaitidele, kus otsitud teave algul avaldati, sh CV-Online'i veebisaidile. Metasildid, mille CV-Online on oma veebisaidi lähtekoodi sisse kirjutanud, kuvatakse ka Melonsi otsingumootori kasutamisel saadud tulemuste loendis.

8 Latvijas Vēstnesis, 2000, nr 148/150.

9 Latvijas Vēstnesis, 2004, nr 69.

10 Bing, Google, Yahoo ja Yandex.

12. Leides, et tema *sui generis* õigust on rikutud, esitas CV-Online Melonsi vastu kaebuse. CV-Online väidab, et Melons teeb veebisaidil CV.lv oleva andmebaasi sisu olulisest osast väljavõtte ja taaskasutab seda. Esimese astme kohus tuvastas kõnealuse õiguse rikkumise põhjusel, et esines andmebaasi taaskasutamine.

13. Melons esitas esimese astme kohtu otsuse peale kaebuse eelotsusetaotluse esitanud kohtule. Melons rõhutab, et tema veebisait ei paku sidusliini kaudu edastamist ehk teisisõnu, see ei toimi „reaalajas“. Seejuures väidab ta, et eristada tuleb veebisaiti CV.lv ja sellel sisalduvat andmebaasi. Sellega seoses rõhutab ta, et just CV-Online'i kasutatud metasiltide tõttu kuvatakse tööpakkumisi puudutav teave otsingumootori KurDarbs.lv abil saadud tulemuste hulgas. Ent need metasildid ei ole osa andmebaasist.

14. Neil asjaoludel otsustas Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija (Riia regionaalse kohtu tsiviilkolleegium, Läti) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused.

„1. Kas kostja tegevust, mis seisneb lõppkasutaja suunamises hüperlingi kaudu hageja veebisaidile, kus on võimalik tutvuda töökuulutuste andmebaasiga, tuleb tõlgendada nii, et see on hõlmatud [direktiivi 96/9] artikli 7 lõike 2 punktis b sisalduvas mõiste „taaskasutamine“ määratluses, ja täpsemalt nii, et selle näol on tegemist andmebaasi taaskasutamisega muul viisil ülekandmise teel?

2. Kas kostja otsingumootoris kuvatud metasiltides sisalduvat teavet tuleb tõlgendada nii, et see on hõlmatud [direktiivi 96/9] artikli 7 lõike 2 punktis a sisalduva mõiste „väljavõtte tegemine“ määratluses, ja täpsemalt nii, et selle näol on tegemist andmebaasi kogu sisu või selle olulise osa mis tahes viisil või mis tahes vormis ajutise või alalise ülekandmisega teise väljendusvormi?“

15. Eelotsusetaotlus esitati Euroopa Kohtule 17. oktoobril 2019. Oma kirjalikud seisukohad esitasid põhikohtuasja pooled, Läti valitsus ja Euroopa Komisjon. Samad asjast huvitatud menetlusosalised olid esindatud 22. oktoobril 2020 toimunud kohtuistungil.

Analüüs

16. Eelotsusetaotluse esitanud kohus esitab kaks eelotsuse küsimust, mis puudutavad nii CV-Online'i andmebaasist väljavõtte tegemist kui ka selle võimalikku taaskasutamist Melonsi poolt. Mulle valmistab aga muret, et need küsimused, sellisel kujul nagu nad on sõnastatud, ei hõlma tõelisi õiguslikke probleeme, mis on seotud nii sellega, et Melons kasutas CV-Online'i andmebaasi, kui ka sellega, et CV-Online keeldub sellega leppimast. Seega tuleks selleks, et anda eelotsusetaotluse esitanud kohtule tarvilik vastus, minu arvates need küsimused ümber sõnastada. [11]

17. Peale selle on käesolevas eelotsusetaotluses lähtutud eeldusest, et on olemas andmebaas, mida kaitseb direktiivi 96/9 III peatüki sätetega tagatud *sui generis* õigus, kuigi riigisisesed kohtud pole seda mingil moel tuvastanud. Selleks aga et hinnata nende sätetega tagatud õiguste võimalikku rikkumist võib olla tarvilik selle kaitse tingimuste analüüsimine käesoleva juhtumi faktilistel asjaoludel.

[11] Vt käesoleva ettepaneku punkt 28.

Kaitstud andmebaasi olemasolu

18. Meenutame, et direktiivi 96/9 artikli 1 lõike 2 kohaselt on andmebaas „süstemaatiliselt või metoodiliselt korrastatud iseseisvate teoste, andmete või muu materjali kogu, mis on individuaalselt kättesaadav elektrooniliste või muude vahendite abil“. Euroopa Kohtul on juba olnud võimalus väljendada oma seisukohta, et iseseisva materjalina tuleb mõista „materjali, mis on omavahel lahutatav, ilma et selle informatiivne, kirjanduslik, kunstiline, muusikaline või muu väärtus kannataks“.[12] Teisisõnu peab sellel materjalil olema „iseseisev informatiivne väärtus“.[13] Seejuures peab andmebaas olema seotud „tehniliste vahenditega, nagu elektroonilised, elektromagnetilised või elektro-optilised protsessid […] või muude vahenditega […], mis võimaldavad juurdepääsu selles sisalduvale sõltumatule materjalile“.[14] Seega on andmebaasi tarvilik materjal selles baasist leitav ja kättesaadav materjal, millel on sõltumatu informatiivne väärtus.

19. Mis puudutab andmebaasi kaitsmist *sui generis* õigusega, siis kohaldub see üksnes juhul, kui direktiivi 96/9 artikli 7 lõike 1 kohaselt on sisu kogumiseks, kontrollimiseks või esitamiseks tehtud kvalitatiivselt ja/või kvantitatiivselt oluline investeering.[15] *Sui generis* õiguse eesmärk on kaitsta investeeringuid, mis andmebaasi tegija on teinud andmebaasi loomiseks.[16] Kuna tegu on faktilise küsimusega, peavad riigisisesed kohtud hindama, kas andmebaasi jaoks, millele taotletakse kaitset, on tehtud niisugune investeering. See hindamine on aga oluline nii direktiivi 96/9 tõlgendamise kui ka seda direktiivi ülevõtvate sätete kohaldamise seisukohast, kuna direktiiviga kehtestatud *sui generis* õiguse võimalikku rikkumist ei tule analüüsida mitte lähtuvalt andmebaasist *in abstracto*, vaid lähtuvalt sellest investeeringust.[17]

20. Kui direktiivis 96/9 ei ole mõistet „oluline investeering“ määratletud, siis Euroopa Kohus on toonud välja mõned selle määratluse tunnused. Nimelt on Euroopa Kohus leidnud, et andmebaasi sisu kogumiseks tehtud investeering hõlmab „vahendeid, mis on kulutatud olemasoleva materjali välja otsimisele ja nimetatud andmebaasi koondamisele, mitte vahenditele, mida on kasutatud selle materjali loomiseks“.[18] Sellise sisu kontrollimiseks tehtud investeering hõlmab „vahendeid, mida on kasutatud väljaotsitud materjali täpsuse kontrollimiseks nii selle andmebaasi koostamise kui ka andmebaasi kasutamise ajal, et tagada selles andmebaasis sisalduva informatsiooni usaldusväärsus“[19] – selle alla kuulub tingimata ka andmebaasi uuendamine ning vananenud materjali eemaldamine. Andmebaasi sisu esitamiseks tehtud investeering hõlmab „vahendeid, mis on kulutatud andmebaasile informatsiooni töötlemise funktsiooni, näiteks andmebaasis sisalduva materjali süstemaatilise ja metoodilise korrastatuse või individuaalse kättesaadavuse loomiseks“.[20] Viimase kategooria alla kuulub seega investeering, mis on tehtud otsingufunktsiooni jaoks, kui see on andmebaasil olemas.

12 9. novembri 2004. aasta kohtuotsus Fixtures Marketing (C-444/02, EU:C:2004:697, punkt 29).

13 9. novembri 2004. aasta kohtuotsus Fixtures Marketing (C-444/02, EU:C:2004:697, punkt 33).

14 9. novembri 2004. aasta kohtuotsus Fixtures Marketing (C-444/02, EU:C:2004:697, punkt 30).

15 See, et andmebaasi kaitse sõltub olulise investeeringu olemasolust, eristab direktiivi 96/9 artikliga 7 sätestatud *sui generis* õigust teatavatest autoriõigusega kaasnevatest õigustest, mille peamine eesmärk on samuti investeeringute hüvitamine, kuid mis ei hõlma niisugust tingimust (näiteks fonogrammitootjate õigus, mida käsitletakse 29. juuli 2019. aasta kohtuotsuses Pelham jt (C-476/17, EU:C:2019:624).

16 Vt direktiivi 96/9 põhjendused 39–42.

17 Vt selle kohta 9. novembri 2004. aasta kohtuotsus The British Horseracing Board jt, (C-203/02, EU:C:2004:695, punkt 69).

18 9. novembri 2004. aasta kohtuotsus Fixtures Marketing (C-338/02, EU:C:2004:696, punkt 24).

19 9. novembri 2004. aasta kohtuotsus Fixtures Marketing (C-338/02, EU:C:2004:696, punkt 27).

20 9. novembri 2004. aasta kohtuotsus Fixtures Marketing (C-338/02, EU:C:2004:696; punkt 27).

21. Näib, et CV-Online'i andmebaasi puhul on sõltumatuks materjaliks, mis moodustab andmebaasi sisu, tööpakkumised. Nimelt kujutab iga tööpakkumine endast teabeüksust, millel ühelt poolt on sõltumatu informatiivne väärtus ja mis teiselt poolt on lahutatav selles andmebaasis sisalduvatest teistest tööpakkumistest. Seejuures on iga CV-Online'i andmebaasis olev tööpakkumine tänu andmebaasi otsinguvormile individuaalselt kättesaadav.

22. Andmebaasis sisalduvat materjali ei ole loonud CV-Online, vaid sellega varustavad andmebaasi tööandjad. Teataval määral tagab äriühing CV-Online samuti nii selle materjali kontrollimise kui ka esitamise, eelkõige pakkudes oma veebisaidil otsinguvormi. Kui eelotsusetaotluse esitanud kohus peab kontrollima, kas CV-Online on teinud oma andmebaasi loomiseks olulise investeeringu, ei ole esmapilgul mingit põhjust kahelda, et see on tõepoolest nii.

Eelotsuse küsimuste sisu

23. Esimese eelotsuse küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus selgitada, kas kasutaja suunamine hüperlingi kaudu veebisaidile, kus on võimalik tutvuda tööpakkumisi hõlmava andmebaasi sisuga, on kaasatud direktiivi 96/9 artikli 7 lõike 2 punktis b sisalduva mõiste „taaskasutamine" määratlusse.

24. Isegi kui lähtuda seisukohast, et tegu ei ole mitte suunamisega „andmebaasi", vaid suunamisega selle andmebaasi individuaalsete materjalideni, milleks on praegusel juhul tööpakkumised, siis mulle näib, et selle küsimuse tegelik probleem ei seisne mitte hüperlinkides kui sellistes,[21] vaid viisis, kuidas tööpakkumised, milleni need lingid suunavad, on valitud.

25. See valik toimub tööpakkumistele spetsialiseerunud Melonsi otsingumootori abil. See otsingumootor reprodutseerib ja indekseerib tööpakkumisi sisaldavad veebisaidid, nagu veebisait CV.lv, ning seejärel on selle abil võimalik otsida indekseeritud sisu,[22] kasutades selliseid kriteeriume nagu töö iseloom ja töökoha asukoht, mis on kaks kõige olulisemat kriteeriumi töö otsimisel. Seega on tegu otsingumootoriga, mis on spetsialiseerunud otsingute tegemisele Internetis kättesaadavates andmebaasides, milleks on praegusel juhul tööpakkumiste andmebaasid. Niisuguseid otsingumootoreid kutsutakse sageli „sisu vahendajateks". Asjakohane õigusküsimus, mis võimaldab anda esimesele eelotsuse küsimusele tarviliku vastuse, seisneb selle otsingumootori abil saadud tulemuste määratluses direktiivi 96/9 artikli 7 seisukohalt.

26. Oma teise eelotsuse küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus selgitada, kas kolmanda osalise otsingumootori kuvatud andmebaasi sisaldava veebisaidi metasiltidest tulenevat teavet tuleb tõlgendada sellises tähenduses, et see on hõlmatud direktiivi 96/9 artikli 7 lõike 2 punktis a sisalduvas mõiste „väljavõtte tegemine" määratluses.

[21] Kui Euroopa Kohus leidis, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. aasta direktiivi 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas artikli 3 kohaselt (EÜT 2001, L 167, lk 10; ELT eriväljaanne 17/01, lk 230) (13. veebruari 2014. aasta kohtuotsus Svensson jt, C-466/12, EU:C:2014:76) ei kujuta hüperlingid, sh süvalingid, endast üldsusele kättesaadavaks tegemise õiguse rikkumist, ei näe ma põhjust, miks need lingid peaksid kujutama endast rikkumist Internetis kättesaadava andmebaasi sisu taaskasutamise õiguse vastu, seejuures mõistetakse taaskasutamise all niisuguse sisu „mis tahes kujul kättesaadavaks tegemist üldsusele".

[22] Selle otsingumootori kirjelduse kohaselt, mille CV-Online kohtuistungil esitas ja millele Melons vastu ei vaidle.

27. Küsimus, kas direktiivi 96/9 artikli 7 lõike 2 punkti a tähendusest lähtuvalt jääb andmebaasi sisaldava veebisaidi metasiltide taastootmine ja üldsusele kättesaadavaks tegemine mõiste „andmebaasi sisust väljavõtte tegemine“ määratluse alla, on kahtlemata huvitav.[23] Ent mulle näib, et nii nagu esimene küsimus, peidab ka teine küsimus endas üldisemat probleemi, mis seisneb jällegi spetsialiseeritud otsingumootori toimimise hindamises selle direktiivi artiklis 7 sätestatud *sui generis* õiguse seisukohalt.

28. Nendel põhjustel ja selleks et anda eelotsusetaotluse esitanud kohtule tarvilik vastus, teen ettepaneku analüüsida kaht eelotsuse küsimust koos, mõistes neid sellises tähenduses, et nende eesmärk on teada saada, kas direktiivi 96/9 artikli 7 lõigete 1 ja 2 alusel on Internetis vabalt kättesaadava andmebaasi tegijal õigus keelata selle andmebaasi kasutamine andmebaaside sisu otsimisele spetsialiseerunud veebipõhise otsingumootori (sisu vahendaja) jaoks.

Direktiivi 96/9 artikli 7 lõigete 1 ja 2 tõlgendamine

29. Tänu probleemi püstitamisele käesoleva ettepaneku punktis 28 väljendatud viisil on võimalik näha sarnasust praeguse kohtuasja ja kohtuasja vahel, milles tehti kohtuotsus Innoweb ning mille puhul oli Euroopa Kohtul võimalus väljendada oma arvamust kolmandate isikute andmebaasides otsinguid teha võimaldava metaotsingumootori määratluse kohta direktiivis 96/9 sätestatud *sui generis* õiguse seisukohast. Seega seisneb küsimus selles, kas ja mil määral on lahendus, mille Euroopa Kohus selle kohtuasja puhul valis, praegusel juhul ülevõetav.

Kohtuasi Innoweb

30. Kohtuasi, milles tehti kohtuotsus Innoweb, puudutas kasutatud sõidukite müügikuulutustele spetsialiseerunud otsingumootorit. See Internetis kättesaadav otsingumootor võimaldas teha otsinguid direktiivis 96/9 sätestatud *sui generis* õigusega kaitstud andmebaasidena määratletud autokuulutuste veebisaitidel, kasutades nimetatud veebisaitidele omaseid otsinguvorme, millest tuleneb ka nimetus „metaotsingumootor“. See metaotsingumootor tõlkis kasutajate päringuid selliselt, et need oleksid autokuulutusi sisaldavate veebisaitide otsinguvormide jaoks arusaadavad, võimaldades sellega kasutajatel teha otsingut mitmel veebisaidil korraga, kasutades umbes samu kriteeriume, mida need veebisaididki, s.t kasutatud sõidukite asjakohaseid tunnuseid. Metaotsingumootori otsingu tulemused hõlmasid valitud kriteeriumide alusel leitavaid kuulutusi koos hüperlinkidega, mis suunasid nendele veebisaitidele, kus kuulutused asusid.[24]

31. Selle põhikohtuasja asjaolusid arvesse võttes tegi Euroopa kohus otsuse, milles leidis, et direktiivi 96/9 artikli 7 lõike 1 tähenduses taaskasutas metaotsingumootori operaator veebisaidil, millel see metaotsingumootor võimaldas otsinguid teha, asuva andmebaasi kogu sisu või selle olulist osa.[25]

[23] Selle kohta võib Euroopa Kohtu kohtupraktikast leida mõningaid juhiseid. Iseäranis on Euroopa Kohus leidnud, et direktiivi 96/9 artikli 7 tähenduses ei saa mõisteid „väljavõtte tegemine“ ja „taaskasutamine“ ammendavalt defineerida kui otse andmebaasist väljavõtte tegemise või taaskasutamise juhtumeid ning need ei eelda otsest juurdepääsu sellele andmebaasile (9. novembri 2004. aasta kohtuotsus The British Horseracing Board e.a., C-203/02, EU:C:2004:695, punktid 52 ja 53). Mulle näib, et see vastab Melonsi põhiargumendile, mille kohaselt ei kujuta CV-Online'i veebisaidil olevad metasildid osa tema andmebaasist. Siiski tuleb kindlaks teha, kas nendes siltides sisalduv informatsioon moodustab olulise osa andmebaasi sisust.

[24] Vt kohtuotsus Innoweb, punktid 9–11 ning 25 ja 26.

[25] Kohtuotsus Innoweb, resolutsioon.

32. Nimelt asus kohus seisukohale, et metaotsingumootor, mis võimaldas kasutada kõiki kaitstud andmebaasis leiduvaid andmeid, lõi oma kasutajatele, keda tuleb lugeda üldsuseks, võimaluse tutvuda andmebaasi kogu sisuga muul viisil, kui seda on ette näinud andmebaasi tegija.[26] See metaotsingumootor sarnanes andmebaasiga, kuid tema enda valduses andmeid ei olnud ja seega oli see võrreldav direktiivi 96/9 põhjenduses 42 nimetatud parasiitliku konkureeriva tootega.[27] Metaotsingumootori operaator taaskasutas tahtlikult andmebaasi, milles metaotsingumootor otsinguid tegi, sisu olulist osa või kogu sisu.[28] Seejuures ei olnud oluline, et nägemaks kogu teavet, mis kasutatud sõiduki müügikuulutuses sisaldus, oleks olnud vaja klõpsata selle kuulutuse algsesse andmebaasi viival lingil.[29]

Kohaldamine käesolevale kohtuasjale

33. Niisugune spetsialiseerunud otsingumootor, nagu pakub Melons, toimib teistmoodi kui metaotsingumootor. Nimelt ei kasuta see nende veebisaitide otsinguvorme, millel see võimaldab otsingut teha, ega tõlgi kasutajate päringuid reaalajas kriteeriumideks, mida need otsinguvormid kasutavad. Selle asemel indekseerib see regulaarselt neid veebisaite ja säilitab neist koopiaid omaenda serverites. Seejärel võimaldab see omaenda otsinguvormi abil teha kasutajatel otsinguid enda pakutud kriteeriumide järgi; seejuures toimub otsing indekseeritud andmete seas. Selle poolest toimib Melonsi otsingumootor sarnaselt veebipõhiste üldiste otsingumootoritega, nagu Google. Erinevus seisneb selles, et kui üldised otsingumootorid sirvivad põhimõtteliselt kogu veebi (*World Wide Web*), liikudes ühelt veebileheküljelt teisele nendel lehekülgedel sisalduvate hüperlinkide kaudu, siis spetsialiseerunud otsingumootor on programmeeritud indekseerima üksnes oma valdkonna veebisaite, milleks on praegusel juhul tööpakkumisi sisaldavad veebisaidid. Seejuures on otsingumootori indekseerimismeetod ja otsinguvorm optimeeritud selliselt, et oleks võimalik teha otsinguid ning valida tulemusi, kasutades tööd otsivate isikute seisukohast asjakohaseid kriteeriume, eelkõige töökoha tüüp ja asukoht. Niisugune otsingumootor kasutab seega tahtlikult üksnes teatavaid veebisaite, nagu CV-Online'i veebisait.

34. Kohtuasjas Innoweb täpsustas aga Euroopa Kohus, milliste tunnuste alusel loetakse metaotsingumootori toimimine otsingusse kaasatud andmebaaside sisu taaskasutamiseks. Nendeks tunnusteks on sellise otsinguvormi olemasolu, millel on sisuliselt samad tunnused kui taaskasutatavate andmebaaside otsinguvormidel, päringute tõlkimine reaalajas, tulemuste esitamine järjekorras, mis põhineb nendes andmebaasides kasutatud kriteeriumidega sarnastel kriteeriumidel ja mitmes andmebaasis leitud samade tulemuste liitmine.[30]

35. Sellegipoolest ei leia ma, et seda kohtuotsust saaks tõlgendada *a contrario* selliselt, et üksnes nende tunnuste puudumine välistab selle, et mis tahes veebipõhine teenus andmebaasi sisu taaskasutab. Euroopa Kohus viitas sellele põhikohtuasjale, et anda eelotsusetaotluse esitanud kohtule täpne vastus. Siiski ei rajanenud järeldus, millele Euroopa Kohus kõnealuses kohtuasjas jõudis mitte metaotsingumootori toimimise üksikasjadele, vaid asjaolule, et see võimaldas kasutada kogu selle andmebaasi sisu viisil, mida kõnealuse andmebaasi tegija ei olnud ette näinud, ja seega teha see oma kasutajate jaoks kättesaadavaks.

[26] Kohtuotsus Innoweb, punktid 40 ja 51.

[27] Kohtuotsus Innoweb, punkt 48.

[28] Kohtuotsus Innoweb, punktid 52 ja 53.

[29] Kohtuotsus Innoweb, punktid 44 ja 45.

[30] Kohtuotsus Innoweb, resolutsioon.

36. Ent nagu nähtub eelotsusetaotluses ja poolte seisukohtades sisalduvast teabest, pakuvad samasugust võimalust kasutada andmebaasi (või täpsemalt korraga mitme andmebaasi) kogu sisu ka spetsialiseerunud otsingumootorid, nagu pakub Melons. See otsingumootor võimaldab asjakohaste kriteeriumide alusel teha otsinguid mitmel tööpakkumiste veebisaidil ja ilma et kasutataks nendele veebisaitidele omaseid otsinguvorme. Selle otsingu tulemus võimaldab kasutajal näha nimetatud kriteeriumide alusel valitud tööpakkumisi. Kuna nimetatud veebisaidid saab määratleda direktiivis 96/9 sätestatud *sui generis* õigusega kaitstud andmebaasideks, võimaldab kõnealune otsingumootor kasutada nende andmebaaside kogu sisu ehk taaskasutab seda tähenduses, mille on andnud mõistele „taaskasutamine" Euroopa Kohus kohtuotsuses Innoweb. Lisaks sellele, indekseerides veebisaitide sisu ja kopeerides selle enda serverisse, teeb Melonsi otsingumootor nendel veebisaitidel olevate andmebaaside sisust väljavõtte. CV-Online'i veebisaidil olevate kuulutuste juurde suunavate hüperlinkide pakkumine ja veebisaidi metasiltides sisalduva teabe taastootmine, mida on mainitud eelotsuse küsimustes, on üksnes väljavõtte tegemise ja taaskasutamise teisejärgulise tähtsusega välised ilmingud. Seega ei erine põhikohtuasjas käsitletav olukord olulisel määral kohtuasjast, milles tehti kohtuotsus Innoweb.

37. Seega tuleb järeldada, et otsingumootor, mis kopeerib ja indekseerib Internetis vabalt kättesaadavate andmebaaside kogu sisu või olulist osa sellest ning seejärel võimaldab oma kasutajatel teha samades andmebaasides nende sisu seisukohast asjakohaste kriteeriumide alusel otsinguid, teeb direktiivi 96/9 artikli 7 lõike 2 tähenduses sisust väljavõtte ja taaskasutab seda. Siiski arvan, et analüüs ei peaks sellega lõppema. Nimelt peaks minu arvates niisuguse väljavõtte tegemise ja taaskasutamise keelamise õigus vastama lisatingimustele.

Sui generis ***õigusega kaitsmise ese ja eesmärk***

38. Tuleb tõdeda, et tõlgendus, mille Euroopa Kohus kohtuotsuses Innoweb mõistele „taaskasutamine" andis, on andmebaaside tegijate huvide suhtes väga kaitsev.[31] Nimelt oleks saanud metaotsingumootorit analüüsida kui mitmes andmebaasis tehtava otsingu lihtsat automatiseerimist. Selle otsingu funktsiooni on aga andmebaaside tegijad igal juhul ette näinud.[32] Kuna tegu on Internetis vabalt kättesaadava andmebaasiga, on selle tegija ise juba andmebaasi sisu üldsusele kättesaadavaks teinud.

39. Kui Euroopa Kohus otsustas anda andmebaaside tegijatele niisugustes olukordades, nagu on kõne all kohtuasjas, milles tehti otsus Innoweb, metaotsingumootorite eest kaitset, oli selle eesmärk ennetada parasiitlike konkureerivate toodete loomist. Nimelt oleks niisugune tegevus võinud jätta andmebaaside tegijad tulust ilma ning võtta neilt sissetuleku, mis võimaldaks neil andmebaaside loomiseks ja toimimiseks tehtud investeeringud tasa teenida.[33] Nagu ma juba märkisin,[34] on nende investeeringute kaitsmine direktiivi 96/9 peamine eesmärk.[35] Selleks et saavutada selle direktiivi eesmärke, rikkumata samal ajal muid seaduslikke huve, on minu arvates oluline võtta arvesse küsimusi, millest Euroopa Kohus nimetatud kohtuasjas direktiivi 96/9 artiklis 7 sätestatud *sui generis* õiguse tõlgendamisel juhindus.

[31] Mõne autori arvates koguni liiga kaitsev. Vt eelkõige Husovec, M., „The End of (Meta) Search Engines in Europe?", *Chicago-Kent Journal of Intellectual Property*, 2014, nr 1, lk-d 145–172.

[32] Ja muudab teabekogu andmebaasiks, tehes selle materjali individuaalselt kättesaadavaks, nagu on ette nähtud direktiivi 96/9 artikli 1 lõikes 2 (vt 9. novembri 2004. aasta kohtuotsus Fixtures Marketing, C-444/02, EU:C:2004:697, punkt 31).

[33] Kohtuotsus Innoweb, punktid 41–43 ja 48.

[34] Vt käesoleva ettepaneku punkt 19.

[35] Vt selle direktiivi põhjendused 7–12 ning 40 ja 41.

40. Kuigi direktiivi 96/9 artiklis 7 sätestatud *sui generis* õiguse eesmärk on kaitsta andmebaaside tegijaid parasiitsete konkureerivate toodete loomise eest,[36] ei tohi see samal ajal takistada uuenduslike lisaväärtusega toodete loomist.[37] Ent nende kahe tootekategooria eristamine võib osutuda keeruliseks. See, mis näib andmebaasi tegijale parasiitlik, kujutab endast kasutajate jaoks suurt lisaväärtust.

41. Heaks näiteks sellest on erinevad veebipõhised sisu vahendajad. Need mitte ainult ei võimalda teavet Internetis paremini struktureerida ja tõhusamalt otsida, vaid ka soodustavad konkurentsi toimimist ning pakkumiste ja hindade läbipaistvust. Seega on nende abil võimalik vähendada tarbijate kulusid ja vahendeid tõhusamalt eraldada. Mõnes sektoris, näiteks reisijate õhuveo puhul, tõid sisu vahendajad kaasa tõelise revolutsiooni turul. Nendel sisu vahendajatel on seega märkimisväärne roll Interneti ja üldisemalt digitaalmajanduse toimimises.

42. Samal ajal on selge, et pookides oma teenuseid veebipõhise sisu loojate teenuste külge, lõikavad need sisu vahendajad sisu loojate majanduslikest jõupingutustest kasu. Seda tehes riivavad nad väiksemal või suuremal määral majandusmudeleid, mis on omased sellistele ettevõtjatele nagu Internetis kättesaadavate andmebaaside tegijad, kelle sisu vahendatakse. Küsimus seisneb seega selles, kuidas luua õiglane tasakaal ettevõtjate ning sisu vahendajate ja nende kasutajate huvide vahel.

43. Mulle näib, et direktiivi 96/9 artikli 7 alusel *sui generis* õigusega kaitstud andmebaaside puhul tahtis liidu seadusandja tugineda selle tasakaalu leidmisel andmebaasi tegija investeeringu mõistele. Seega näib mulle, et investeeringu kahjustamise kriteerium, mis seisneb selles, millist ohtu kujutatakse võimalusele investeeringuid tasa teenida, kui *sui generis* õigusega tagatud kaitse saamise tingimus aitab saavutada selle õiguse eesmärke,[38] piiramata ebaproportsionaalsel määral uuendusi infoturul.

44. Minu arvates lubab direktiivi 96/9 artikli 7 tekst niisuguse kriteeriumi kasutamist. Selle direktiivi artikli 7 lõike 1 kohaselt on andmebaasi tegijal õigus keelata andmebaasi kogu sisust või selle olulisest osast väljavõtte tegemine ja/või selle taaskasutamine, *kui selle andmebaasi sisu kogumiseks, kontrollimiseks või esitamiseks on tehtud kvalitatiivselt ja/või kvantitatiivselt oluline investeering*.

45. Sellest sõnastusest nähtub, et nimetatud sätte esmane eesmärk on tagada kaitse *sui generis* õigusega üksnes andmebaasidele, mille loomiseks või toimimiseks on vaja olulisi investeeringuid. See eesmärk on kooskõlas direktiivi 96/9 eesmärgiga, milleks on niisuguste investeeringute kaitsmine ja ergutamine. Siiski on selle piirangu üheks ülesandeks ka konkurentsi kaitsmine. Euroopa Kohtul on juba olnud võimalus väljendada oma seisukohta, et kõnealune investeering peab olema tehtud eelkõige andmebaasi sisu moodustava teabe kogumiseks, mitte aga selle teabe loomiseks.[39] Nii on võimalik vältida olukorda, kus teabe loonud üksus teavet monopoliseeriks.[40]

46. Samuti tuleks kaitset *sui generis* õigusega kohaldada üksnes siis, kui kõnealuse väljavõtte tegemise või taaskasutamisega kahjustatakse investeeringuid, mis on tehtud andmebaasi, millele taotletakse kaitset, loomiseks või toimimiseks selles tähenduses, et need kujutavad endast ohtu

[36] Vt selle direktiivi põhjendus 42.

[37] Vt selle direktiivi põhjendus 47.

[38] Vahet tuleb teha *sui generis* õigusega tagatud kaitse *esemel*, s.t andmebaasi sisul, ja selle kaitse *eesmärgil*, s.t investeeringul.

[39] Vt eelkõige 9. novembri 2004. aasta kohtuotsus The British Horseracing Board jt (C-203/02, EU:C:2004:695, resolutsiooni punkt 1, esimene lõik).

[40] Vt eelkõige Derclaye, E., *op.cit.*, lk 94.

võimalusele investeeringuid tasa teenida, avaldades eelkõige negatiivset mõju kõnealuse andmebaasi kasutamisest tulenevale sissetulekule. Eesmärk, mida taotletakse kaitse tagamisega üksnes andmebaasidele, mille jaoks on tehtud olulised investeeringud, saavutatakse vaid osaliselt, kui seda kaitset saab kasutada tegevuste vastu, mis kõnealuseid investeeringuid ei kahjusta.

47. Riigisisesed kohtud ei peaks seega kontrollima mitte ainult seda, kas tervest andmebaasi sisust või selle olulisest osast on tehtud väljavõte või kas seda on taaskasutatud ja kas selle sisu kogumiseks, kontrollimiseks või esitamiseks on tehtud olulisi investeeringuid, vaid ka seda, kas kõnealune väljavõtete tegemine või taaskasutamine kujutab endast ohtu võimalusele investeeringuid tasa teenida. Ainult sellisel juhul peaks andmebaaside tegijatel olema õigus keelata oma andmebaaside sisust väljavõtte tegemine või selle taaskasutamine.

48. CV-Online väidab, et saab tulu maksete pealt, mida tööandjad teevad, et kuulutused tema veebisaidile pandaks. Seega on see rahastamisviis teistsugune kohtuasjas Innoweb käsitletud andmebaasi omast, mis põhines reklaamil. CV-Online'i sõnul olenes hind, mida ta võis tööandjatelt küsida, tema veebisaiti külastavate inimeste arvust. Ent selliste teenuste nagu Melonsi otsingumootori olemasolu tõttu see arv vähenes.

49. Esiteks on see väide aga puhtalt hüpoteetiline ja seda tuleks toetada kindlate tõenditega, enne kui saab tõendada CV-Online'i andmebaasi jaoks tehtud investeeringute kahjustamist, põhinedes asjaolul, et on olemas niisugused spetsialiseerunud otsingumootorid nagu Melonsil. Teiseks asendab niisugune otsingumootor üksnes CV-Online'i veebisaidi otsinguvormi. See veebisait jääb endiselt oluliseks vahendajaks tööotsijate ja tööandjate vahel, kuna ainult see veebisait sisaldab täielikku teavet tööpakkumiste kohta ning funktsiooni, mille abil on kasutajatel võimalik otse selle veebisaidi kaudu kandideerimiseks avaldusi esitada.[41] Seega näib, et tööandjate seisukohalt ei ole CV-Online'i kui töötajate otsimise vahendi tõhusust mõjutatud. Kolmandaks ei ole *sui generis* õiguse eesmärk kaitsta mitte igasuguse konkurentsi, vaid kaubandusliku parasitismi eest. Seega ei saa CV-Online tugineda sellele õigusele, et seista vastu mis tahes muude tööpakkumistele spetsialiseerunud otsingumootorite olemasolule. Kõik see eeldab aga faktilist hindamist, mille peab viima läbi eelotsusetaotluse esitanud kohus.

50. Seejuures peab see kohus arvestama ka lisaaspektiga, s.t konkurentsi kaitsega.

Konkurentsi kaitsega seotud aspektid

51. Tuletan meelde, et direktiivi 96/9 artikli 13 alusel ei mõjuta see direktiiv sätteid, mis puudutavad eelkõige kõlvatut konkurentsi puudutavaid õigusnorme. Võib näida, et sätted, mis hõlmavad muu hulgas ka pikka nimekirja õigusvaldkondadest, mida nimetatud direktiiv ei mõjuta, on pelgalt vanast ajast säilinud norm, mis on paljudes liidu õigusaktides olemas. Siiski on kõlvatu konkurentsi mõistel direktiivi 96/9 ja eelkõige sellega sätestatud *sui generis* õiguse puhul arvestatav tähtsus.

52. Kui *sui generis* õigus oleks intellektuaalomandi õiguse vormis, pärineks see kõlvatu konkurentsi õigusest.[42] Selle eesmärk on kaitsta andmebaaside tegijaid kõlvatule konkurentsile iseloomulike teguviiside, s.t parasitismi eest. Mulle näib, et see kaitse ei saa tuua kaasa teist laadi konkurentsivastast käitumist, s.t turgu valitseva seisundi kuritarvitamist. Ent andmebaaside

[41] See funktsioon ei ole aga osa andmebaasist, vaid kujutab endast lisateenust. Siiski kuulub see CV-Online'i andmebaasi tavapärase kasutusese juurde. Melonsi otsingumootori olemasolu seda kasutamist selles osas ei mõjuta.

[42] Vt nõukogu ettepanekut direktiivi, mis käsitleb andmebaaside õiguskaitset, kohta, KOM(92) 24 (lõplik), punktid 5.3.6–5.3.10, lk 35.

tegijate kaitse *sui generis* õigusega võib aga niisugused teguviisid kaasa tuua. Direktiivi 96/9 autorid olid seejuures sellest ohust teadlikud. Seega on soov vältida turgu valitseva seisundi kuritarvitamist toodud selgelt välja põhjusena, miks direktiivi 96/9 artiklis 13 on sätestatud, et liidu ja liikmesriikide konkurentsiõigust see ei mõjuta.[43]

53. Euroopa Kohtul on varem juba olnud korduvalt võimalus väljendada oma seisukohta, et andmebaase kaitsva ainuõiguse kasutamine võib tuua kaasa kuritarvitamise, kuna see keeld hõlmab kõnealuse tegevuse jaoks möödapääsmatut teavet, see on takistuseks uue toote ilmumisele, mille jaoks on olemas potentsiaalne nõudlus, seda ei õigustata objektiivsete põhjendustega ning see välistab igasuguse konkurentsi järelturul.[44]

54. On tõsi, et selles kohtupraktikas käsitleti litsentsi andmisest keeldumist, samas kui käesolevas kohtuasjas on tegu andmebaasi taaskasutamisega ilma, et andmebaasi tegija oleks andnud selleks loa. Sellegipoolest käsitleti kohtuasjades, milles Euroopa Kohtul oli võimalus oma seisukohta väljendada, andmebaase, mis olid kaitstud autoriõigusega, mis annab selle valdajale ainuõiguse lubada või keelata kaitstud materjali kasutamine mis tahes kujul. Niisuguse õiguse puhul kujutab igasugune tungimine sfääri, mis on ette nähtud üksnes õiguse valdajale, nimetatud õiguse rikkumist. Direktiivi 96/9 artiklis 7 sätestatud *sui generis* õigus seevastu ei anna nii ulatuslikku ainuõigust kui autoriõigus. See artikkel sätestab üksnes andmebaasi tegija õiguse keelata andmebaasi sisust väljavõtte tegemine või selle taaskasutamine. Seega tuleb hinnata selle õiguse kasutamist turgu valitseva seisundi kuritarvitamise keelu seisukohast.

55. Veebisaiti CV.lv esitletakse kui kõige olulisemat töökuulutuste veebisaiti Lätis. Seega on tõenäoline, et selles sisalduva teabe kasutamine on kõnealuses liikmesriigis tööpakkumiste veebipõhise vahendamise puhul möödapääsmatu.[45] Sellisele teabele juurdepääsu keelamine takistaks seega niisuguste teenuste ilmumist kõnealusele turule. Kui eelotsusetaotluse esitanud kohus peaks jõudma seisukohale, et niisuguste otsingumootorite nagu Melonsi otsingumootori töö ei kahjusta oluliselt investeeringuid, mis CV-Online on andmebaasi jaoks teinud,[46] siis kõrvaldab see minu arvates keeldumise ainsa objektiivse põhjenduse.

56. Viimaseks on ilmselge, et see keelamine takistab kõnealusel turul konkurentsi. Esiteks kasutab CV-Online õigust keelata oma andmebaasi sisust väljavõtte tegemist ja selle taaskasutamist valikuliselt. See äriühing kinnitab ise, et ei keela oma veebisaidi indekseerimist ja selle taastootmist üldistele otsingumootoritele, nagu Google. Vastupidi, CV-Online hoopis lihtsustab indekseerimist, varustades oma veebisaiti metasiltidega, mis teevad indekseerimise täpsemaks ja meelitavad ligi kasutajaid, kes otsivad tööpakkumisi nende üldiste otsingumootorite kaudu. Samas keelab CV-Online samasuguse käitumise spetsialiseerunud otsingumootoritele, nagu Melonsil, sest need võivad tema tegevusega konkureerima hakata.

57. Teiseks ei ole CV-Online aktiivne mitte ainult veebipõhiste tööpakkumiste põhiturul, vaid ka tööpakkumiste vahendajate järelturul, kus ta kasutab oma teist veebisaiti Visidarbi.lv kui eri allikatest, sh veebisaidilt CV.lv, pärinevate töökuulutuste vahendajat.[47] Seega on võimalik, et

[43] Direktiivi 96/9 põhjenduse 47 kohaselt „ei tohi lubada *sui generis* õiguse kaitset viisil, millega hõlbustatakse turgu valitseva seisundi kuritarvitamist […]; seetõttu ei piira käesoleva direktiivi sätted ühenduse või siseriiklike konkurentsieeskirjade kohaldamist“.

[44] 29. aprilli 2004. aasta kohtuotsus IMS Health (C-418/01, EU:C:2004:257, punktid 35 ja 37 ning seal viidatud kohtupraktika).

[45] Nimelt ei too niisugune tegevus kasutajate jaoks kuigi palju kasu, kui vahendatud tulemused ei hõlma peamist turuosalist.

[46] Vt käesoleva ettepaneku punktid 48 ja 49.

[47] Kuigi CV-Online'i esindaja, kellele selle veebisaidi kohta kohtuistungil küsimusi esitati, märkis, et tal puuduvad volitused sellel teemal rääkimiseks, näitab veebisaidil Visidarbi.lv sisalduv teave selgelt, et tegu on CV-Online'ile kuuluva veebipõhise tööpakkumiste vahendajaga. Kõnealuse vahendaja looja on selle toimimist üksikasjalik kirjeldanud järgmisel aadressil: https://arkbauer.com/portfolio/building-a-brand-new-visidarbi-lv-job-portal-and-aggregator/.

kasutades õigust keelata oma veebisaidi sisust väljavõtte tegemine ja selle taaskasutamine, ei ole veebisaidi CV.lv eesmärk tegelikult mitte andmebaasi jaoks tehtud investeeringute kaitsmine, vaid Melonsi väljatõrjumine tööpakkumiste vahendajate järelturult.

58. Loomulikult kohaldatakse Euroopa Kohtu kohtupraktikas sätestatud kriteeriume ELTL-i artikli 102 alusel. Kui CV-Online ei mõjuta liikmesriikide vahelist kaubandust, ei ole see artikkel kohaldatav. Direktiivi 96/9 artiklis 13 viidatakse nii liidu kui ka liikmesriikide konkurentsiõigusele. Seega peab eelotsusetaotluse esitanud kohus Läti konkurentsiõiguse alusel kontrollima, kas CV-Online'i käitumine kujutab endast turgu valitseva seisundi kuritarvitamist. Kui jah, siis minu arvates peab see kohus võtma meetmed, mis konkurentsiõiguse alusel niisuguse kuritarvitamisega kaasnevad. Kui eelotsusetaotluse esitanud kohus peab seda kohaseks, võivad need meetmed ulatuda selleni, et CV-Online'ile keeldutakse andmast direktiivi 96/9 artiklis 7 sätestatud *sui generis* õigusega tagatud kaitset.

Andmebaasi tegija õiguse piiramine

59. Nagu ma mainisin,[48] peaks minu arvates asjaolu, kas andmebaasi tegija investeeringut on kahjustatud, piirama andmebaasi tegija õigust keelata andmebaasi kogu sisust või selle olulisest osast väljavõtte tegemine või selle taaskasutamine. Samuti tuleks arvesse võtta valitseva seisundi kuritarvitamise ohtu, sest niisugune kuritarvitamine on vaieldamatult vastuolus direktiivis 96/9 sätestatud s*ui generis* õiguse eesmärgiga. Seega teen ettepaneku tõlgendada selle direktiivi artikli 7 lõiget 1 selles tähenduses, et andmebaasi tegijal on õigus keelata andmebaasi kogu sisust või selle olulisest osast väljavõtte tegemine või selle taaskasutamine üksnes juhul, kui need tegevused kahjustavad selle sisu kogumiseks, kontrollimiseks või esitamiseks tehtud investeeringuid ehk teisisõnu, kujutavad endast ohtu võimalusele investeeringuid kõnealuse andmebaasi tavapärase kasutamise teel tasa teenida. Seejuures ei tohi niisugune keeld luua olukorda, kus andmebaasi tegija kuritarvitab oma valitsevat seisundit kõnealusel turul või järelturul. Mõistagi peavad nende tingimuste täitmist kontrollima pädevad kohtud.

Ettepanek

60. Kõiki eelnevaid kaalutlusi arvesse võttes teen ettepaneku anda Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija (Riia regionaalse kohtu tsiviilkolleegium, Läti) esitatud eelotsuse küsimustele järgmine vastus:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 1996. aasta direktiivi 96/9/EÜ, mis käsitleb andmebaaside õiguskaitset, artikli 7 lõikeid 1 ja 2 tuleb tõlgendada järgmiselt:

– otsingumootor, mis kopeerib ja indekseerib Internetis vabalt kättesaadavate andmebaaside kogu sisu või olulist osa sellest ning seejärel võimaldab oma kasutajatel teha samades andmebaasides nende sisu seisukohast asjakohaste kriteeriumide alusel otsinguid, teeb selle sätte tähenduses sisust väljavõtte ja taaskasutab seda;

– andmebaasi tegijal on õigus keelata andmebaasi kogu sisust või selle olulisest osast väljavõtte tegemine või selle taaskasutamine üksnes juhul, kui need tegevused kahjustavad selle sisu kogumiseks, kontrollimiseks või esitamiseks tehtud investeeringuid ehk teisisõnu, kujutavad

[48] Vt käesoleva ettepaneku punktid 39–47.

endast ohtu võimalusele investeeringuid kõnealuse andmebaasi tavapärase kasutamise teel tasa teenida, ning seda peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus.

Liikmesriikide kohtud peavad tagama, et andmebaasi kogu sisust või selle olulisest osast väljavõtte tegemise või selle taaskasutamise keelamise õiguse kasutamine ei tooks kaasa olukorda, kus andmebaasi tegija kuritarvitab turgu valitsevat seisundit asjaomasel või järelturul ELTL artikli 102 või riigisisese konkurentsiõiguse tähenduses.